

AZ AG. H. EV.
MISSZIO-
EGYESÜLET
HIVATALOS
KOZLONYE.

MISSZIÓI LAPOK

Megjel. havonta
Előfizetési ára:
1 évre 1 pengő.
Postatakarékpzt
számla 17.270 sz

ALAPITOTTA: SCHOLTZ ÖDÖN ESPERES.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó: NEMETH KÁROLY.

A Missziói Lapok szerkesztősége: Lébény, Moson m. — Kiadóhivatal: Kispest, Thököly-út 18.

Evangelizálás.

„Te pedig elmenvén, hirdesd az Isten országát!” Lukács 9, 60.

Mit tagadnánk: egyházunkban az evangelizáció és az evangelizálás szavak sokaknak nem rokon-szenvesek, sőt azt is mondhatjuk, hogy ellenszenvesek. A vallási rajongásnak, a szektáskodásnak, a tömeghisztériának a képzetait társítják ezekkel a szavakkal s a munkában meghamisítva látják az evangélikus egyházi munkamódszernek szolidságát, az evangélikus vallásosságnak minden bensőség mellett megőrzött józanságát. Különböző előítéletek, félreértések és téves magyarázatok sokakat elfogulttá tettek, úgyhogy nem gondolják át ezeknek a szavaknak bibliai jelentését és a munkának a Bibliában hangoztatott fontosságát, a keresztyénségben az ősidőktől fogva folytatott evangelizációnak Krisztus parancsában gyökerezését.

Az evangelizáció voltaképpen nem tömegmunka, hanem személyes munka. Személyes bizonyágtétel, személyes szolgálat, amire mindenki kötelezve van Luther szerint is, aki azt mondja, hogy a keresztyén embereknek az a kötelessége, hogy egymásnak Krisztusai legyenek; már pedig tudva levő, hogy Krisztus első sorban arra érezte magát elküldve, hogy az evangéliumot hirdesse. Mármint, hogy ezt a munkát milyen néven nevezzük, az nem lényeges. A fontos az, hogy meglássuk ennek a munkának a

lehetőségeit és átérezzük annak elkötelezését: amit a keresztyén hívó az ő hitében megtapasztalt és átélt a Krisztusról, azt közölnie kell. Ez a lényege az evangelizációnak. Tehát az evangelizáció nem tanítás, hanem az átéltek továbbadása. Az evangelizáló első sorban tanuja a Jézus Krisztusnak mint Úrnak és Megváltónak.

Nem valamely elszigetelt, holtági munkája az egyház missziói szolgálatának. Ellenkezőleg: mindenkor ez volt az egyházi szolgálat szíve-lelke. Ebben dobogott és lüktetett az élet. Ebben forrottak össze és melegedtek össze legjobban a szívek és a lelkek. Egyéb munkák megcsontosodhatnak módszereikben, gépiessé válhatnak, az evangelizáció megszűnt az lenni, hogyha megmerevedik és elveszti személyes jellegét, embertől emberhez, lélektől lélekhez, szívtől szívhez vezető közvetlen útját.

Az evangelizáció célja ugyanaz, mint az egyház egyéb missziói munkájáé. A cél a lelkek elvezetése Krisztushoz és megtartása a Krisztusnál az anyaszentegyház kötelékében.

Az evangelizáció minden keresztyén embernek kötelessége és joga már annál fogva is, mert keresztyén. Ha nem vagyunk kaphatók arra, hogy a Krisztusért követségben járjunk az embereknel, kérve őket, hogy béküljenek ki Istennel, akkor csak névleges keresztyének vagyunk. A lelkészeknek a feladata

életeleven gyülekezetekben az lenne, hogy a laikusoknak evangélizáló munkáját irányítsák, helyes mederben tartsák. A lelkészemtől sok mindenféle munkát joggal elvárhatok, azért tartja el a gyülekezet a lelkészt, hogy sokféle munkát az végezzen el; de egyetlen gyülekezeti tag sem várhatja el a lelkészétől azt, hogy az ő, a gyüle-

kezeti tag, munkáját és keresztyén szolgálatát végezze el. Annál kevésbé, mert mindegyikünknek más más kegyelmi ajándékot juttatott a Szentlélek s mindegyik tagnak megvan a Krisztus testében, az egyházban a maga funkciója. Minden tagnak közre kell munkálni a maga szerepében a Testnek építésére.

Uffmann Henrik, a bélpoklosok atyja.

Ami pedig a főddolog: a lelkipasztoruktól hallott ige tényleg új életre vezérlő erő lett számukra. Egész föltűnő különbség volt azelőtti pogány és a menedékhelyen nyert keresztyén életük között. Arcuk most olyan elégedett és megnyugodott, sőt egyenesen bódog és vidám volt, mintha átalakultak volna. Náluk is a közmondás szerint történt: „A szívnek teljességéből szól a száj.” Éjjel-nappal hálaadó és dicséző énekeket énekeltek Istennek. Az állami iskola igazgatója egyszer találkozott Puruliában az intézet felügyelőjével és megkérdezte: „Ki énekel nálatok ilyen késő éjszaka?” Amikor hallotta, hogy azok bélpoklosok, így válaszolt: „Milyen csodálatos ének volt!” Egy bélpoklos aszszony sok megragadó éneket irt. Egy másik még bélpoklosságáért is halált adott Istennek „mert az lett az eszköz az evangélium megismerésére és benne az üdvösség megtalálására. Története olyan mint sok más bélpoklosé; maga mondja el következőképen: „Jól éltünk, nagyon jó sorom volt uram házában, különösen amikor gyermekünk született. Szerencsétlenségemre nemsokkal a gyermek születése után mutatkoztak nálam a bélpoklosság első jelei. Amint ez ismeretessé lett, elűzték uram házából és a faluból. Nyomorúságomban a papokhoz és báványokhoz fordultam. Böjtöltem, áldoztam és imádkoztam Sívához, de a betegség nem javult. Amikor minden hiábavalónak bizonyult, fájdalomban elmentem a szent Ganges folyamhoz, hogy ott megfürödjem és meghaljak. Azt mondták nekem, aki a Gangesben hal meg, szent helyet szerez magának a mennyben; de nem találtam meg ott a halált. Örömtelenül vándoroltam faluról-falura, míg Puruliába értem. Itt egy keresztyén kisgyermek ezt kérdezte tőlem: Miért koldulsz? Eredj

a menedékhelyre. Jó sorod lesz és nem kell koldulnod. Jézus él ott! Odamentem és 5 évet éltem ott. Óh, mennyit szenvedtem addig! Mennyi időt és pénzt pazaroltam a bálványokra és nem tudtam, hogy sohse segíthetnek rajtam. Itt ápoltak, gyógyszert kaptam, úgy hogy kelevényeim nem fájtak többé. Mindegyiket hallottam a jó Isten igéjét, megtanultam ösmerni és szeretni az Úr Jézust. Dicsértessék Isten, Aki ezt a betegséget küldte nekem. Most örülök a gondolatnak, hogy hazamegyek és meglátom Őt. Dicsértessék Isten mindörökké!”

Egy másik bélpoklos egyáltalán nem tudta megérteni az örömet hogy egykor ő is dicsőségben jár majd megdicsőült, bélpoklosságtól tisztá testtel. Uffmann így szólt hozzá: „Nem neveltél régebbi életedben selyemhernyókat? El tudnád-e gondolni, mikor az utálatos falánk hernyókat eteted, hogy olyan drága selymet nyerjenek belőlük, amivel királyok kívánnak ruházkodni? Ezt már itt látod. A megdicsőült test dicsőségét ott szintén meglátod. Hiszed-e, hogy Isten megdicsőítheti a te testedet is?” Az öröm fénye szépítette meg a rút arcot: „Igen uram, hiszem!”

Az is szép, hogy a bélpoklosok szeretettel teljesen és szolgálatra készen egymás segítségére vannak és a gyámoltalanokat támogatják. A maguk tapasztalta szeretetet megbizonyítják másokkal szemben is. Aki nem tud már a templomba menni, azt vasárnap két nem olyan gyámoltalan társnője kis kosin tolja oda. Ápolják egymást és beköltözik egymás sebeit. Aki már keresztyének, mindenekelőtt buzgónak mutatkoznak, hogy az újonnan jötteket tanítsák és Krisztushoz igazítsák. Milyen áldozatrakészek ezek a szegények, szegénységük ellenére is! 15 fillért kap-

nak naponként, abból kell fedezniök élelmezésüket és ruházódásukat. A létfontartás rendkívül olcsó Indiában. Az emberek nagyon igénytelenek, keves rizs és hozzá borsos lé elegendő ebédre és vacsorára. 15 fillér azonban mégis csak kevés. A belpoklosok még ebből is megtakarítanak valamit. Néhány év előtt 70 márkát hoztak össze, ezért két imakunyhót akartak építeni egyiket a férfiak, másikat a nők számára, hogy köznapokon is legyen csendes hely az imádkozásra. Amikor hallottak az 1899. évi szörnű éhínségről, mely India részét meglátogatta, amelyben ezek haltak éhhalált, akkor elhozták fáradtságosan megtakarított 70 márkájukat és azt kérték, hogy küldjék el az éhezőknek.

„Atyjuk“ Uffmann misszionárius a következő nyáron veszedelmes megbetegedett. Minden reggel odasántikáltak ajtajához, hogyléte után tudakozódni. Naponta imaösszejöveleteket tartottak, hogy imádkozzanak gyógyulásáért. Amikor először ült övével a reggeliző asztalnál, a menedékhely felügyelője belépett egy levéllel, amelyben a belpoklosok kifejezték hálájukat és örömeiket meggyógyulásán. Három tekercs rupiát (indiai pénz) mellékeltek a levélhez 200 márka értékben. Maguktól vonták el, hogy abból atyjuk kis üdülő utazásra menjen.

Skóciai barátai erre az üdülő utazásra ugyanez év karácsonyán nagyobb összeget ajándékoztak neki és kérték, jöjjön el egyszer hozzájuk, beszéljen a belpoklosokról, hogy ezáltal még több barátot szerezzen irgalmas munkája számára. Uffmann egyébként nem volt barátja az üdülőutazásoknak. Ahányszor

erre nógatták azt adta válaszul, hogy nem ér rá, míg meg nem kapja Urától a nagy szabadságot. Ezúttal elhatározta, hogy kivételt tesz, de csak azért, mert az utazás kedves belpoklosainak javát szolgálja és új barátokat akar toborozni nekik. Isten másképp rendelkezett: A német hazába utazás az örök hazába való utazássá lett. Alig volt néhány hónapig Németországban, újból súlyos betegség támadta meg és 1901. augusztus 11-én bement abba a nyugalomba, amelyet olyan felségesnek képzelt el a maga számára.

Amikor halálának híre eljutott Puruliába, leírhatatlan nagy fájdalom lett úrrá a menedékhelyen. A sirás és jajgatás nem akart végetérni. A jajkiáltások egyre hallatszottak: „Elvesztettük atyánkat, elvesztettük kedves atyánkat! A vigasztalanok földre vetették magukat, mellüket verték, sem enni, sem inni nem akartak. Amikor másnap emlékestiszteletet tartottak a hazamentért az intézeti templomban, egyik sem akart távolmaradni. Aki még börtorkálni vagy mászni tudott, eljött, hogy mély megindultsággal figyeljen a prédikációra. Ez volt az alapige: „Jól vagyon jó és hív szolgám, kevesen voltak hív, sokra bizlak ezután: menj bé a te Uradnak örömébe!“ (Máté 25, 23.) Igen, hív szolga akart lenni és volt is. Milyen gyakran mondta övéinek: „Legyünk hívek, csak hívek!“ Végtelen önmegtágadást követelő munka volt ez a szolgálat a nyomorult belpoklosok között; önzetlen, önfeláldozó hűséggel végezte. Csoda-e ha mint a „belpoklosok atyja“ tovább él azok szívében, akiket szeretett és akiknek szolgált.

Ford.: Zarándi Attila.

A külmissziói munka módszerei.

A külmissziói munka legkézenfekvőbb módszere az igehirdetés. „Hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek!“ A legnagyobb misszionárius, Pál apostol is azt írja a rómabelieknek, hogy ő, a Jézus Krisztus szolgálja, Isten evangéliomának hirdetésére van elválasztva, ebben látja apostoli munkájának velejét. Az igehirdetés az egyháznak állandó és legfontosabb munkája. Ezt a munkát végzi a keresztyének és a nemkeresztyének között. Az igehirdetés helye a külmisszióban minden hely, ahol emberek össze szoktak jönni vagy ahol az igehirdető

remélheti, hogy akad majd, aki meghallgatja. Lehetséges ma is, hogy a Lélek a misszionáriust — mint egykor Filepet — járatlan útra küldi s ott is talál kereső lelket s azt elvezérelheti Krisztushoz; egyébként azonban a legszokottabb helyek az utcasarkok, a vásárterek, falvakban azok a terek, ahol a lakosság össze szokott gyülekezni beszélgetésre. Esetleg a misszionárius bérel valami helyiséget, azt imateremnek használja, amelynek ajtaja mindig nyitva áll.

A munkához szívós kitartás és nagy türelem kell. Néha esztendőket telnek el

s az igének nem mutatkozik gyümölcse. Általában véve azonban lassanként a misszionáriusnak sikerül egy kis csapatot gyűjteni maga köré kereső lelkekből. A hallgatóság között akadnak olyanok is, akik anyagi érdekből állnak be hallgatóknak, remélve, hogy valamiféle segílyt kapnak. Kínában ezeket „rizskeresztyéneknek“ nevezik; az elnevezés onnan ered, hogy ezek az emberek a missziótól várják az élmezésüket. Minden misszió súlyt helyez arra, hogy a keresztiség felvételét gondos vallástanítás és hosszabb-rövidebb próbaidő előzze meg.

A misszióknak — ha anyagilag elég erős — vannak orvosai is. Az orvosmisszionáriusok faluról-falura, városról-városra járnak, s hirdetik az evangéliumot azoknak, akik gyógyulást keresve hozzájuk fordulnak, ami egy-egy faluban tömegesen is történik. De evangelizálnak az orvosok és az ápolók a kórházakban és a várószobákban is.

Érthető, hogy eleinte az igehirdetésben voltak hibák, eltekintve a nyelvi nehézségektől. Ezeket a nyelvi nehézségeket nem szabad lekicsinyelni. Néha szinte legyőzhetetleneknek látszanak. De ha túl van is a misszionárius a nyelvi akadályokon, könnyen hajlik arra, hogy hallgatóinak meglévő vallásos képzetét figyelmen kívül hagyja s hallgatóira ráerőszkolni akarja azokat a teológiai fogalmakat és rendszereket, amelyek Európában, az európai gondolkodás és az európai követelmények szükségleteiből születtek meg. A külmissziói munka okult a hibákon s ma már a misszionáriusok tanulmányozzák a nemkeresztény vallásokat, a missziói munkának mélyebben rejlő problémáit s ennek folyományaképpen a módszerben is javulás állott be.

Hamarosan kitűnt, hogy az evangéliom üzenetét a benszüllött igehirdető tudja legjobban átadni a saját népének, mert közöttük nőtt fel, ismeri gondolkodásmódjukat, s ami szintén nagyon fontos, ismeri a nép nyelvét is úgy, ahogyan a misszionárius egy életen keresztül is nehezen sajátíthatja el. Éppen ezért a külmisszió jelenleg egyik legsürgősebb feladatát benszüllött evangelisták és lelkipásztorok kiképzésében és munkábaállításában látja. Erre serkenti a külmissziót a nemkeresztény népek egyre erősödő nemzeti érzése és öntudata is. Mert a nemzeti öntudat egyúttal az őskortól örökölt lelkiség meghamisításától fél, amikor a misszionárius „idegen istenség hirdetőjének látszik“ s az európai misszionáriust hamar éri az a vád,

amit a filippibeliek emeltek: „olyan szertartásokat hirdetnek, melyeket nem szabad nekünk bevennünk, sem cselekednünk, mivelhogy rómaiak vagyunk“.

Felismerte a külmisszió azt is, hogy majdnem minden nép többé-kevésbé elő van készítve az evangéliom befogadására, amennyiben a különböző vallásokat az emberi léleknek ugyanazon szükségletei hozták létre. A misszionáriusnak feladatához tartozik mármost az is, hogy rámutasson — ahogyan Pál apostol tette az athéniekhez mondott prédikációjában (Ap. Csel. 17, 23) —, hogy a keresztény tanítás kielégíti azokat a lelki szükségleteket s magában foglalja mindazt, ami hallgatói vallásosságában igaz és jó.

A misszionárius magatartása is megváltozott. Ma is részvételt tölti el a pogányok és nemkeresztények sötét lelki tudatlansága, babonás rettegése, sokféle nyavalyája és szenvedése, de nem ez a részvét és sajnálkozás az, ami őt munkára serkenti. A misszionárius ma már tudja, hogy a kereszténység üzenete akkor lesz teljes, ha majd a jelenleg még nemkeresztényen nagy ázsiai, afrikai és csendesóceáni népek is a kereszténységet befogadva, a maguk részéről hozzájárulnak a keresztényen tan és élet gazdagításához. Amikor a misszionárius térít, a munkában és annak eredményében a saját hite is erősödik, mélyül és gazdagodik. Ez volt Pál apostol fel fogása is, aki a rómabelieknek így ír: „Kívánlak titeket látni, hogy valami lelki ajándékot közölhessek veletek a ti megerősítésetekre; azaz, hogy együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által.“ A missziói munkás és a misszionáló egyház nemcsak ad, hanem mindig kap is. És hogy kaphasson, meg kell lenni benne annak az alázatosságnak, amely krisztusi erény. Krisztus, aki azért jött, hogy szolgáljon másoknak és adja az ő életét váltságul sokakért, mégis elfogadta az asszonyok szolgálatát, elfogadta a két kenyeret és az őt halat a gyermektől és kérte a tanítványokat, hogy maradjanak vele életének legnehezebb órájában. Örült annak, hogy tanítványai vele voltak kísérteteiben.

Egy kínai misszionárius azt írta: „Az Isten országa nagyobb minden földi egyháznál és a kereszténység több, mint bármelyik hitvallás.“ Az embereknek Krisztusra van szükségük. Az egyház feladata, hogy az embereket Krisztushoz vigye, ahogyan a gutaütöttet a barátai Krisztushoz vitték még annak árán is,

hogy a ház fedelét megbontották. Istennek hozzánk való szeretete nem a tanban, hanem a Krisztus személyében lett nyilvánvalóvá. A keresztyén tannak és tanrendszernek megvan a maga nélkülözhetetlen szerepe, de az első hely mindig a Krisztusé s a tannak csak alárendelt szerepe lehet a Krisztus személye mellett. Az elgyötört és széjjelszört emberiség nem annyira az európai és amerikai teológusok kicsiszolt tanrendszerei, mint inkább Isten fiainak megjelenése után sóvárog, akik hitüknek és tanításuknak megfelelően élnek s akikben az élet törvénye: a szeretet, valósággá lett. Az emberiség és az emberi lélek mai válságában még Pál apostol tanításában is különösképpen az lett aktuális a külmiszióban, amit az apostol az egész emberiség testvériségéről és a válaszfalak lerontásáról tanít, amit a keresztyén szabadságról és a Szent Lélek munkájáról tanít. Az evangéliom egészen új megvilágításba kerül, hogyha a misszionárius a valóságos élet valóságos nehézségeivel iparkodik megbirkózni és nem

azokon a problémákon kérődzik, amelyek egy más korszaknak a nehézségei és feladatai voltak.

A külmiszió munkamódszerét tehát nagy mértékben befolyásolja az a megítélés, amelyben a misszionárius azokat a nemkeresztyén vallásokat részesíti, amelyekkel közvetlen érintkezésbe lép, s amelvüknek helyébe a keresztyén vallást akarja elfűtetni. A nemkeresztyén vallások jó oldalainak elismerése természetesen egyáltalán nem jelenti azt, mintha a keresztyén misszió nem abban a meggyőződésben munkálkodnék, hogy a keresztyén vallás abszolút s hogy egyedül a Krisztus az út, az igazság és az élet; nem jelenti azt sem, hogy a misszió ötven százalékra kiegyezik a nemkeresztyén vallásokkal. Ez a jezsuita misszió hibája volt. Hanem azt jelenti, hogy a misszionárius megtalálja a helyes hangot, a szeretetnek, a testvériségnek a hangját és testvér szeretetével mutat rá arra, hogy a Krisztus mindenre elégséges és kielégíti a lélek minden vágyát és szükségletét. (Folytatjuk.)

A Lípcei Misszió 50 éves Keletafrikai munkája.

(Küchler Márton előadása Lípcebén, 1943. május 24-én.)

„Óh Isten, a te útag szentséges!“ Ezzel a zsoltári igével köszöntlek téged, szeretett missziói gyűlekezet, keletafrikai misszióink 50 esztendő ünnepének napján. Előtt az óra, amelyre mi a Lípcei Misszióban már régóta készültünk, s amelyben sokan, akik nem lehetnek itt velünk, idegondolnak, különösen a mi Keletafrikába kiküldött misszionáriusaink, akik brit internáló táborokban a messze Délafrikában vannak elzárva. Ők is tudnak ünnepi együttlétünkről. És mi megindult szívvel köszöntjük őket és az afrikai keresztyéneket.

Igen! Isten a te útag szentséges! A mai napon pontosan ötven esztendeje annak, hogy ebben a tiszteletreméltó templomban a feleithetetlen titkos egyháztanácsos, D. Luthardt professor, útnak indította az első négy követet az akkor fiatal Németkeletafrika északi területén megnyitott új missziói munkamezőre. Az Ap. Csel. 22, 21 alapján: „Eredj el, mert én téged messze küldlek a pogányok közé“ kiáltotta nekik oda: „Titeket különösen megindult lélekkel küldünk ki. Menjete Isten nevében. Nem bocsátunk el benneteket szárnyaló reményekkel, jól tudjuk, hogy sok

tűrelmet kíván a munkátok, nem számítunk gyors sikerekre, ez alapokat rakó munka!“ Ezzel munkánk történetében egy vezetes fejezet kezdődött. És amikor Isten, a mi Urunk, ma, 50 esztendő múltán visszapiillantást enged az azóta az ő vezérlete alatt megtett útra, dicsérettel, hálaival és imádatlal dobog feléje szívünk. Mert amivel a zsoltáriró az e hétre kiüelölt igében: „Énekeljete az Urnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett“, felhívását megindokolja, az azoknak a lutheri egyházaknak nagy missziói gyűlekezete, amelyek munkánkhoz csatlakoztak, a Kilimandzsaro hegyvidékein bőséggel megtapasztalhatta.

Eleinte ugyan teljesen a kiküldetési beszéd szavai szerint csendben, lemondással és türelmi próbával kezdődött. Mert amikor a négy fiatal követ a bevált indiai misszionáriusnak, Pászlernek a vezetése alatt únius elején a „Bundesrat“ nevű postahajóval Nápolyból elindult, útközben hosszú késést okozott egy géphiba, majd amikor már Afrika földjén partraszálltak, megint sokáig kellett várakozni a Kilimandzsaro-aljai népek nyugtalansága miatt. Többheti gyaloglás után, 200 teherhordóval szeptember vé-

gén érkeztek meg a telephelyül kiszemelt Kitimberihuba, Mosi tartományban; itt azonban a védcsapat tisztje azzal fogadta őket, hogy az a tájék még nincs elég szilárdan német uralom alatt s a távolabb nyugatra fekvő Madzsame tartományba irányította őket. Sangali, az ottani dzsagga főnök, az első missziói átlomás helyéül hosszabb tárgyalások után egy majdnem fátlan és kopár hegyoldalt jelölt ki. Mielőtt sátoraitak felüthették volna, előbb a teherhordók segítségével el kellett takarítani az emberrnyél magasabb bozótot. Most azután ott állott az idegen országban a missziósok kicsiny csapata az evangéliom hirdetésének óriási, szinte megoldhatatlan feladata előtt; a teherhordók csoportjából néhány szuahéli — nem éppen a legjobb elemekből — maradt velük, a nyelvet nem tudták, szándékaikat a lakosság nem értette meg. Kezdődött a küszködés ezernyi különösével, amíg a készleteket egy ideiglenes szímben elhelyezték; még az esős évszak beállta előtt gondoskodni kellett szilárd épületről, ahová a könnyű sátorokból huzódhassanak; az bennszülöttek az épületfa és a tetőanyag beszerzésében megbízhatatlanok voltak. Az egész munka szegényesen, feltűnés nélkül, sok lemondással kezdődött. A külső nehézségek mellett lelki erüjük minden megfeszítésére is szükség volt, míg végre lassanként megtanulták a nyelvet annyira, hogy megpróbálkozhattak az igehirdetéssel. Az egyik testvér, aki most jelen van a gyülekeztünkben és aki ünnepe-lvünkön a zárószót fogja mondani (Böhme Albin) súlyos betegsége miatt kénytelen volt hazajönni.

Igen, barátaim, ezeltől 50 esztendeje egészen kicsinyben és bajosan kezdődött. És mégis, és mégis: Isten, a te útad szentséges! Igen drága ajándék volt a dzsagga-néppel való magános együtt-létnek ez az első, csendes ideje, amint lassan közelebbférdöztek az emberekhez, nyelvükhöz, szokásaikhoz és — bizalmukhoz. Igaz, hogy nem ment simán és zökkenő nélkül. Müller Emil misszionárius említi 1904-ben megjelent vissza-emlékezéseiben az első 10 évre, hogy amikor a bennszülöttek először látták, hogy a misszionáriusok konyhákerti nőveket ültettek, azt beszélték, hogy az európaiak otthon éheztek s az afrikai-aknál keresnek táplálékot! Azt is elmondja Müller, hogy azok a fiúk és le-génykék, akik először közeledtek a mis-szionáriusokhoz, majdnem valamennyien rosszgyermek vagy árvák voltak. Azon-

ban az akadályok ellenére aránylag gyorsan megtalálták az útát a nép szívéhez és a bizalmi kapcsolatok, amelyek 50 esztendő alatt sohasem szakadtak el, egyre szilárdabbak lettek. Mert munkálkodott a tiszta evangéliom és a Meg-váltó Úr Krisztustól tanult szeretet, amely hosszútűrő; munkálkodott a Luther evangéliomújításából származó és a német jellegnek és német alaposságnak különösen megfelelő szemlélet, amely a népiséget és a népi jellemet egészen komolyan veszi, a Teremtőt teremtményeinek különféleségében tiszteli; misszioná-riusaink igazi lutheri módra beható fá-radozással a néphez simulva tanulmányozták az afrikai lényegnek istenadta sajátosságát és a leggondosabban az evangéliomra hangolták, hogy jó vissz-hangot találjon az afrikai lélekben. Nem az volt a cél, hogy az emberekből elna-gyolt, elstietett térítési hajszával keresz-tyén sablonokat faragjunk, hanem az, hogy Istennek a lényük legmélyén az evangéliom által kiabrázolt gyermekeit a bűnös tévelygésekből és bódultságból és az ördögi szakadékokból ahhoz vezé-reljük, aki őket Fiában, a Krisztusban szereti és keresi.

Öt esztendőbe tartott, míg az első dzsaggákat meg lehetett keresztelni há-rom helyen, ahol egymásután megindult a munka; azonban jó alapot vetettünk, amelyen tovább lehetett építeni. Évről-évre növekedett a hallgatók száma; asz-szonyok is járnak az istentiszteletekre, leánvok is járnak az iskolába. A rend-kívül gazdag dzsagga nyelvet egyre job-ban elsajátítják a misszionáriusok; mert a lutheri missziói munkának magától értetődő jellege, hogy nem éri be a kö-zös érintkezési nyelvül szolgáló kiszua-helivel, hanem kutatja a törzs nyelvét és a törzsi tájszólásokba is elmélyed, amelyek a Kilimandzaro szagatott hegytömbjében egymástól elég feltűnően eltérnek. Fassmann misszionárius helye-sen vélekedik mikor azt mondja, hogy csak a megihitt anyanyelven lehet az evangéliom tényeit szívünkbe fogadni. A gyülekezetek állandóan növekedtek s a munka túlterjedt a dzsaggaföld hatá-rai. Isten, a te útad szentséges! Ember nem rendelkezhetik Istennel. Voltak visszaesések és megrázkódtatások is. Ezen az emlékünnepen nem feledkezhe-tünk meg az 1896. október 19-ről 20-ra v'rradó szörnyű éjszakáról, amelyben Ovir és Segebrok, az erősítésül küldött balti német misszionáriusok, a gvanakvó meru férfiak számtalan dárdadőfésétől

átszurkálva mint martirok elvérezték. Mindenki mélyen megdöbönt, mikor ennek a híre Madsameba, Mosiba és Mam-bába eljutott. De a mélységbe és a távol-ságba való növekedést nem tudta fel-tartóztatni. Az evangéliom eljut a terje-delmes Pare hegységben lakó vazukhoz és hat év múltán egy órányira a mar-tirok legyilkolásának színhelyétől, Nko-a-rangában, a Meru hegység oldalán misz-sziói állomás létesül.

Kezdetől fogva nem tévesztettük szem elől azt az elvet, hogy valamely területnek, krisztianizálása elsősorban magukra az afrikaiakra vár, akik az evangéliomot már befogadták. Althaus misszionárius már az 1898. évi karácsonyi istentiszteleten Kanini Stefanóval mon-datja el szabadon a karácsonyi evangéli-omot s vele nyitatta meg és végeztette be az istentiszteletet. Úgy az igehirdetés-ben mint a vallásitanításban fokozódó mértékben állítanak munkába az afri-

kai keresztyének. Az egész munkamezőn még csak 146 keresztyén volt, amikor Raum 1902. április havában 9 keresztyén növendékkel megnyitotta az első tanító-képzőt bennszülöttek számára. Az inté-zetet eleinte ugyan csak tanítósegéd is-kolának hívták, de kezdetől fogva igen alapos elméleti, gyakorlati és módszeres kiképzést tűzött ki. Kialakul a tanítónak és diakónusnak az a típusa, amely az evangéliomban gyökerezik és az evangé-liommal szolgál, nem zárkózik el az is-kolateremben, egészen afrikaiasan gon-dolkodik és cselekszik és engem, vala-hányszor vele Afrikában találkoztam, mindig a német kántorok felejtethetlen, áldott alakjára emlékeztetett.

A Mosiban már 1899-ben felállított missziói könyvnyomda különböző afri-kai nyelven ABC-és könyveket, Bibliai Történeteket, Énekeskönyveket, Bibliai részeket bocsátott ki.

(Folytatjuk.)

H I R E K

A kiadóhivatal kéri azokat az igen tisztelt előfizetőket, akik a júliusi szá-mot kétszeresen kapták, szíveskedjenek a második példányt a kiadóhivatalnak visszaküldeni. Tévedésből történt a két-szeres küldés. — A kiadóhivatal köszöni a hozzáküldött használt bélyeget és staniolt.

Gyenesdiáson az Ev. Belmissziói Ott-honban férfiak számára augusztus 23. estétől 30. reggelig lesz a balatoni evan-gelizáló csendes hét az Ev. Testvéri Szolgálat rendezésében. Fiúk számára ugyanakkor a szomszédos villákban pár-huzamosan. Az összes költség egész hétre férfiaknak 38, fiúknak 36 P, s a liszt-, cukor- és zsiradagok. A hazautazás a balatoni MÁV kedvezményvel in-gyenes! Jelentkezés, felvilágosítás: E. T. Sz. Budapest, I., Verbőczy-u. 28. — Az asszonyok-édesanyák s a leányok csen-deszetei július 16-án értek véget. Az előző évekhez képest ismét ugrásszerűen nőtt a részvétel. A leányokén 1940-ben 48-an, 1941-ben 67-en, 1942-ben 109-en, idén pedig 203-an vettek részt. Asszo-nyok-édesanyáknak 1941-ben volt elő-ször csendeshét; a résztvevők száma 25-ről 1942-ben 81-re, idén pedig 156-ra nőtt, úgyhogy idén már 2—2 csendes-hetet kellett tartani. Ezek a számok csak sejtetni engedik azt az egészen rendkívüli áldást, amelyet Isten ezekre a kegyelemből támadt lelki elcsendesé-

désekre árasztott. Férfiaknak mult év-ben volt először ilyen csendeshét 56 résztvevővel. Hívjuk fel mindenkinek a figyelmét a hátralévő alkalmakra, meg-gondolván, hogy ma kimondhatatlanul szüksége van a legerősebbnek is arra, hogy teljes lelkierőt találhasson a jelen és jövő minden lehetőségével szemben!

Békéscsabai országos konferencia. Gyülekezeti közösségeinknek, melyeket az evangélicációknak és evangélicáló kon-ferenciáknak át támasztott Isten kegyel-me, augusztus 19. estétől augusztus 22. estéig Békéscsabán lesz az idei nagy találkozójuk. Lapunk olvasóit is szere-ttel hívjuk. Jelentkezés: Ev. Igazgató Lelkészi Hivatal, Békéscsaba. Részletes programot, felvilágosítást az Ev. Test-véri Szolgálatnál is kaphatunk (Buda-pest, I., Verbőczy-u. 28, telefon 160—468). A Baráti Mozgalom a gyüle-kezeti közösségek konferenciájával kap-csolatban, azt megelőzőleg, augusztus 18. estétől szintén értekezletet tart.

Személyi hírek. Dr. Bertha Benő misszióegyesületi tanácsstagot a vasi közép egyházmege egyhangúlag felügye-lőjévé választotta; beiktatása július 8-án volt Szombathelyen. — Luthár Adám battyándi lelkészt, misszióegyesületi ta-nácsstagot a vasi közép egyházmegei Gusztáv Adolf Gyámintézet egyházi el-nökévé választotta; beiktatása júl. 7-én volt, Szombathelyen. — Isten áldását

kérjük tanácsstagjaink új egyházi tisztükben kifejtendő munkájára!

A Harangszó kiadásában jelent meg **Koren Emil** fordításában **Rantanen Viimo**: „**Üldözöttek**“ című könyve; egy Szibériába száműzött inkeribeli házaspár menekülésének története. Az emberi kegyetlenségről és emberi szenvedésről szóló történetek azt kérdeztetik velünk: vajjon mit láthatott Jézus, akiről fel van jegyezve János evangéliumában, hogy nem szorult rá, hogy valaki bizonyosságot tegyen az emberről, mert magától is tudta, mi volt az emberben? Ezek az idők és ezeknek eseményei is mutatják, hogy a világ és benne első sorban az ember, megváltásra szorul. — A Lelkipásztor kiadásában megjelent **Dr. Imre Lajos**: **A Keresztyén vallás-tanítás** című könyve, a Luther Társaság

kiadásában **Grünvalzky Károlynak**: **Az evangélikus vallás-tanítás célja tárgyi szempontból** című könyve; mindkettő a szoros értelemben vett szakembereknek íródott. Sajnos, a külmiszióról egyik sem emlékezik meg kifejezetten. — A Magyar Luther Társaság kiadásában jelent meg meg **Wolf Lajos** fordításában **Giertz Bo**: **Hazát közsiklára építette** c. könyve, amely a svéd ébredés történetéből ír le három ébredést; tanulságos azért, mert figyelmeztet az ébredések veszélyeire is; azonban kár lenne, hogyha naünk, ahol még csak most kezdődik ébredési mozgalom, a könyvnek az lenne a hatása, hogy az ébredés ellen gyanút és bizalmatlanságot szítana. — Toxabbá **Scholz Laszlo** lelkes: **Isten tegyverzeteben** című irasmagyarazata Erez. 6, 10—20 alapján.

Kimutatás

a Magyarországi Evangélikus Misszióegyesület pénztárába 1943. évi június hó 23-tól július hó 22-ig beérkezett összegekről.

Tagdíjak: 1942—43-ra: Péterfia Zoltán Orosháza 6 P.

1943-ra: Solymár András Komádi 3 (1), Balogh Pál Siklós 3 (1), Alsószeli lelk. hiv. 1 (1) P.

1943—44-re: Gléria Jánosné Budapest 6 (2) P.

Adományok: Budapestről: Radocsay Jenőné 5, Biczó Ödönné 50, Lébényből egy nőtestvér 2, Horváth Sándor 2.80, Baranyai Mária 2, Kovács Juliska 2, özv. Kovács Kálmánné 1, Turmezei Sándorné Nagyvárad 20, „Atom“ Mezőnagymihály 24, Névtelenül Kispéc 10, Borcsiczky Károly Pestszentlőrinc 9, Isten előtt ismert nőtestvér Nyiregyháza 500 P.

Gyermekszövetség: Bélyegért: Meszlen és Acsád 10, Kispéc-Kajár 7.13, Kisfalud 8, Rábafüzed 10, Gerendás 7.74, Pilisvörösvár 6.08, Szombathely 15.34 P. Gyűjtése: Meszleni konfirmandusok 3.50, Szombathely 30, szombathelyi előadás jövedelméből 10, Nyiregyháza Soltész

István útján 72.48, Nagyvárad 16.10, Komádi 5.80 P.

Perselygyűjtés: Nyáregyháza 4.10, Mladoniczky Mártonné 5.50, Rozsnyói imaszövetség 23 P.

Kunos Jenő kínai missziójára: Zalán Frigyes Aszód 25, Kertész Lajosné Várpalota 4, Szarvasi Fiókegylet 150, Grábner János Alsószölnök 1.50, Székesfehérvárról Bodolai Grábner Jánosné 1, Bodolai Grábner Anna 1, özv. Vásárhelyi Dezsőné Tinnye 3, Mályusz Tibor Kispéc 5, Solymár András Komádi 6, Sággy Jenő Balatonszárszó 3, Balogh Pál Siklós 2, Rimár Jenőné Budapest 10, Gerth Hermin Klotildiget 3 P.

Rokonnépek missziójára: Grábner János 1.50, Sággy Jenő 3 P.

Cél megjelölése nélkül: Meződi Mihály Pápa 1, Csengődi János Kiskőrös 30, Kovács Erzsébet Miskolc 2 P.

Használt bélyeget, staniott küldtek: Kertész Lajosné, Gerth Hermin, Kőszeghy Károlyné Esztergom, Pétery Sarolta Léva.

Budapest, 1943. július 22.

Csekk számla: 16.188.

Az Úr áldó kegyelme legyen velünk!

Rimár Jenő
pénztáros.

IV., Főthi-út 22.